Bibl

Prienų Viešoji

XX AMŽIUS

Šiandien pažymėtina:

- *VYSK. P. P. BŪČYS: IŠEIVYBĖS PROBLEMOS*
- *PROF. K. REGELIS; MANO ATSIMINIMAI IŠ KELIONĖS PO GRAIKIJĄ*
- *SPORTAS*

Nr. 114 (272) **Pirmadienis, 1937 m. gegužės 24 d.** **20 ct.**

PROF. K. REGELIS

Mano atsiminimai iš kelionės po Graikiją

100 metų sukakties iškilmės universitete. — Universitetas su 14 studentų.—Auka—8 mil. drachmų.—Iškilmės su toga

— L'Université, symbole de la Renaissance (Universitetas, renesanso simbolis), — taip prasideda specialiai Universiteto 100 metų iškilmėms paskirtas laikraštis „Le Journal du Centenaire".

Daug teko dalyvauti įvairios rūšies iškilmėse, bet neteko lig šiol matyti tokių milžiniškų, tokių impozantiškų iškilmių, kaip tat buvo Atėnų Universiteto 100 metų jubiliejus. Tat buvo ne tiktai paminėjimas, tat buvo iš tikrųjų tautos šventė, paminėjimas to, kad prieš 100 metų Universitetui įsikūrus, prasidėjo Graikų tautos kultūrinis gyvenimas, išsilaisvinus iš Turkijos vergijos.

Prieš 100 metų, po karo už nepriklausomybę, po kruvinų kovų, kuriose maža graikų tauta pagaliau tapo nepriklausoma

nuo didelės galingos Otomanų Imperijos, krašte buvo tiktai nežymus mokyklų skaičius. Visa jaunosios valstybės inteligencija, kurios prezidentas tuomet buvo grafas Kapodistria, buvo išauklėta Italijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Rusijoje ir Austrijoje, t. y., kraštuose, kuriuose tais laikais buvo didelės ir turtingos graikų kolonijos. Savaime buvo aišku, kad naujai inteligencijai ir valdininkijai įkurti reikėjo įsteigti tam tikrą auklėjimo įstaigą, savo nacionalinį universitetą, kuris kartu taptų ir kultūriniu, ir mokslo naujosios karalystės centru. 1837 metų bal. 14 d. išėjo pirmasis karaliaus Otono I dekretas apie naujo Universiteto įsteigimą. Šis pirmasis Universitetas, patalpintas nedideliame privačiame name, turėjo 4 fakultetus ir farmacijos mokyklą. Studentų skaičius pradžioje buvo labai mažas: tik 14 jaunų vyrų įsirašė į jaunouniversiteto klausytojų skaičių po pirmo atsišaukimo į krašto jaunuomenę.

Per 8 metus karo už nepriklausomybę geriausios krašto jėgos žuvo.

Bet greitai universitetas pradėjo augti. 1839 metais jau buvo padėtas akmuo dabartiniams universiteto rūmams, o lėšos tam tikslui buvo surinktos vieša rinkliava. Daug pinigų buvo aukota įvairių graikų patriotų — graikas apskritai yra didelis krašto patriotas ir mėgsta aukoti pinigus įvairiems kultūriniams reikalams, ypač pasižymėjo graikų turtuolis Jean Dombolis, paaukavęs 8 milijonus drachmų sumą. Daug išgyveno universitetas pirmaisiais savo gyvenimo metais, kol virto ta didelė įstaiga, kuri dabar švenčia savo 100 metų jubiliejų, ir tapo dideliu krašto kultūros bei mokslo centru kuris neblogą turi vardą, ypač filologijos ir archeologijos srityse, ir kituose pasaulio mokslo centruose. Centriniai Universiteto rūmai pastatyti margo neograikiško stiliaus, yra universiteto prospekte, o priešais sodelyje auga palmės ir sukaktuvių laiku žydėjo daugybė rožių. Jis susidaro dabar iš penkių fakultetų, būtent: teologijos, (stačiatikių), filologijos, medicinos, teisių ir gamtos mokslo fakultetų. Universiteto priešakyje 1937 m. rektorius yra apologetikos prof. Grigorijus Papamichail, prorektorius geometrijos prof. Panajotis Zurvos, o vicerektorius medikas, prof. G. Photinos. Rektoriai ir dekanai renkami kasmet. Profesorių universitete (ordinarinių ir ekstraordinarinių) yra per 100 m. Studentų skaičius 1933-34 metais siekė 7670, tarp jų nemaža iš Turkijos, Kipro ir Egipto; jie nuo 1900 metų turi savo studentų namą — arba studentų klubą.

Be centrinių universiteto rūmų, yra dar daugybė pedėdamųjų įstaigų, universiteto bažnyčia, laboratorijos, klinikos, 8 muziejai, biblioteka, observatorija, botanikos sodas ir t.t.

Tautinis Kapodistrijos vardo un-tas yra vadinamasis Atėnų universitetas, į kurio 100 metų sukaktuves aš buvau komandiruotas V. D. Universiteto. Tat buvo kultūros šventė, buvo paminėjimas to, kad jau 100 metų daromas kultūrinis darbas, kad tęsiamos garsiosios senovės Graikijos tradicijos, kad Graikija dabar yra visateisis narys tarp kitų kultūrinių tautų, bet ne kaip tat buvo per kelis šimtmečius, — tiktai Otomanų Imperijos užkampis.

Graikai plačiai savo universiteto šventę minėjo: nuo bal. 17 d. iki 24 d. kasdien buvo iškilmingi posėdžiai, vaidinimai, priėmimai, ekskursijos į gražiausias Atėnų apylinkes. Graikija labai gerbia svetimšalius, todėl per iškilmes stengėsi parodyti užsienių delegatams visą savo vaišingumą, pabrėždami, kaip gerbia mokslą ir kad yra senosios Graikijos įpėdiniai. Dėl to viskas buvo geriausiai organizuota ir pirmos rūšies mastu pravesta. Visų vienu balsu buvo pripažinta, kad tokių švenčių dar niekas nėra matęs.

Iškilmių programa buvo tokia: Šeštadienis, bal. 17 d.: 18 val. užsienių universitetų delegatų susirinkimas universiteto didžiojoje salėje ir kiekvieno krašto oratorių paskirstymas, vakare studentų eitynės su fakelais Atėnų miesto svarbiausiomis gatvėmis. Sekmadienis, bal. 18 d.: 9 val. 30 min. pamaldos katedroje, dalyvauja pats metropolitas; 10 val. 30 min. iškilmingas universiteto salėje posėdis, karaliaus, švietimo ministerio, rektoriaus ir delegatų prakalbos ir sveikinimai; 16 val. studentų ir aukštųjų mokyklų sporto žaidimai ir atletų rungtynės stadione su prizais ir studentų choro koncertas, 21 val. rautas, iškeltas p. universiteto rektoriaus, ir Akropolio iliuminacija.

Pirmadienis, bal. 19 d.: 11 val. delegatų pranešimų tęsinys ir garbės titulų suteikimas; 12,30 val. Nežinomojo kareivio kapo pagerbimas; 16 val. alegoriniai paveikslai Akropolyje. 21 val. pokylis, rengiamas Atėnų miesto burmistro.

Antradienis, bal. 20 d.: ekskursija į Dafni Eleusis, Slemis ir Korintą.

Trečiadienis, bal. 21 d.: 17 val. Herodes Atiko Odeone simfoninis konservatorijos orkestro koncertas: Gluko Orpheus; 23,30 val. iškilmingas priėmimas universiteto salėje.

Ketvirtadienis, bal. 22 d.: Muziejų apžiūrėjimas; 17 val. Herodes Attiko Odeono Safolo Antigones vaidinimas, universiteto studentų sena graikų kalba; 21 val. pokylis, rengiamas p. Ministerių Pirmininko.

Penktadienis, bal. 23 d.: 15 val. su ekskursija į Maratoną; 21 val. vaidinimas karaliniame teatre.

Šeštadienis, bal. 24 d.: 10 val. ekskursija į Sunioną ir p. Spaudos ir Turizmo valstybės vicesekretoriaus priėmimas; 17 val. priėmimas pas karalių; 21 val. baigiama pokyliu, rengiamu universiteto senato ir jubiliejaus komiteto.

Aš duodu čia visą iškilmių programą, norėdamas parodyti jos įvairumą: yra joje ne tiktai rautų ir priėmimų, bet taip pat įtraukta meno dalis ir senųjų liekanų apžiūrėjimas. Visur jauti ryšius senosios Graikijos su dabartine, matai norą parodyti svečiams, kad

naujoji Graikija neužmiršo senosios Graikijos kultūros,

moka ją gerbti ir stengiasi tęsti kultūros tradicijas. Karaliaus ir ministerių kalbose atsispindėjo didelis susidomėjimas universiteto klausimais ir artimi ryšiai tarp valdžios ir universiteto, matyti buvo, kad valdžia gerbia universitetą ir įvertina jo atliktus lig šiol darbus gražios kultūros ir mokslo srityje. Tat matyti iš to, kad karalius, ką tik grįžęs į Graikiją, pirmiausia priėmė Atėnų universiteto profesorius ir užsienio delegatus ir kad p. Ministerių Kabineto pirmininkas suruošė pietus užsienių delegatams ir Atėnų universiteto profesoriams.

Universitetas labai iškilmingai šventė savo iškilmes, ir išorinė šių švenčių pusė buvo visur griežtai išlaikyta: vakarais frakas su ordinais, dieną universiteto toga arba juodi drabužiai (Cut) buvo privalomi, ir tiktai ekskursijose bei dienos metu vaidinimuose dalyviai galėjo apsirengti kuo kas norėjo.

ADLER

daugiausia perkamas, nes yra pigus **(Lit. 5.400)**, patvarus ir ekonomiškas 7—8 litr. 100k/m. turi: ***38 laimėjimus lenktynėse, iš jų 13 rekordų tarptautinių.***

Firma Inž. SALEVSKIS ir Ko

KAUNAS, LAISVĖS AL. 60 TELEF. 21148.

Italai visomis jėgomis gins imperijos neliečiamybę

ROMA. E. Italų senate ministeris Lessona kalbėjo apie politinę ir karinę padėtį italų Rytų Afrikoje. Jis pareiškė, kad imperinė Italijos politika galinti būti suglausta šitaip:

laisvas veikimas kiekvienai sveikai iniciatyvai,

visų formų kūrimas ir plėtimas, racionali kolonizacija, metodiškas naujakurių įkurdinimas, žaliavų teikimo metropolijai patikrinimas, jokie monopoliai, jei jie neišplaukia iš visuomenės interesų ir, pagaliau, užsienių prekybos patikrinimas. Pasak Lessonos, iš tos programos išplaukia, kad

imperija Rytų Afrikai neturinti būti naujų ginčų ir tarptautinių ūkinių kovų šaltinis,

o turi teikti galimumą vaisingai bendradarbiauti. Lessona pridūrė, kad Italija esanti nusistačiusi visomis jėgomis ginti savo imperijos neliečiamybę. Šiuo metu Rytų Afrikoje italai turi 2.500 karininkų, 1,600 puskarininkių, 11.000 kareivių ir 1.500 darbininkų specialistų.

FLAMANDAI REIKALAUJA AMNESTIJOS

BRIUSELIS. E. Gegužės 23 d. Briuselyje flamandai surengė dideles manifestacijas, per kurias reikalavo amnestijos. Manifestacijose dalyvavo daugiau kaip 40.000 žmonių. Manifestantų priešakyje žygiavo flamandų atstovų rūmų nariai ir senatoriai. Manifestacijos praėjo nepaprastai tvarkingai ir ramiai. Policija nė karto neturėjo nė mažiausio pagrindo įsikišti.

DIDŽIOJO KARO

jau išspausdintas III ir paskutinis tomas. Šiame ats. pulk. J. Petruičio atsiminimų tome aprašomi 1918—1920 metų įvykiai: vokiečių veiksmai rytuose, anglų veiksmai Azijoj, paskutinis didysis vokiečių puolimas, Marnos kautynės, didysis ir paskutinis Santarvininkų puolimas, austrų ir vokiečių suirimas, taikos paliaubos. Išleido „Žaibo" b-vė, Kaunas, Duonelaičio 24.

Reikalaukite visuose knygynuose 384 pusl. Kaina 4 litai.

Naujos knygos

ĮSIDĖMĖTINI HERDERIO LEIDINIAI

Jacques Maritain „RELIGION UND KULTUR", 104 p., Freib. im Br., 1936, 1,30 mark.

Tai vertimas žinomo prancūzų filosofo Maritaino veikalo. Tai vienas iš vėlybesnių autoriaus kūrinių, kuriame jis sprendžia kultūros sąvoką, jos santykį su religija, ypač turėdamas prieš akis katalikybę. Atskirai svarsto dar kai kuriuos aktualius visuomenės gyvenimo klausimus, kaip — žmogaus prigimtis ir politinis gyvenimas, ar gali būti kapitalas pelno šaltiniu, civilizacijos esmė ir t. t.

Johann Baptist Schuster, S. J. „DIE SOZIALLEHRE NACH LEO XIII UND PIUS XI", 155 p., Freib. im Br., 1935, 4,80 mark.

Autorius, išeidamas iš filosofinio požiūrio, svarsto „Rerum novarum" ir „Quadragesimo anno". Veikale skiriama daug vietos mūsų laikais aktualiai problemai individo santykiui su visuomene: ar organizuotoji bendruomenė, valstybė gali individus absorbuoti, ar jos pareiga tik paremti socialinio kūno narius, nepalaužiant jų iniciatyvos eiti į pagalbą ten, kur pavieniai asmens nebeįstengia padaryti.

Prof. Dr. J. Göttler „GESCHICHTE DER PÄDAGOGIK IN GRUNDLINIEN", Freibur im Br. 1935, 381 p. brosch. 5,60 mark.

Sistemingai, tikrai moksliniu metodu parašyta pedagogikos istorija nuo senovės indų, germanų, egiptiečių ir kt. rytų kultūringųjų tautų iki mūsų laikų. Nemaža vietos skiriama humanizmo ir švietimo periodo pedagogikai. Prie kiekvieno skyrelio gausus šaltinių ir literatūros sąrašas. Veikalas daro tikrai rimto įspūdžio ir dėl savo gerai surinktos istorinės medžiagos, galima sakyti, yra nesenstantis.

Past. Užsieniečiams Herderis daro nuo savo knygos iki 25% nuolaidos.

Peter Dörfler. KAI DAR MOTINA GYVENO. Vertė A. Tyruolis. Išleido „Žinija". 179 p., 2 lt.

Peter Dörfler — garsus šių laikų vokiečių kat. rašytojas. Iš daugelio jo veikalų lietuvių kalba jau turėjom „Žuvies paslaptį", Jaunąjį Don Bosco". Dabar išverstasis „laikomas intymiausiu, daugelio ir geriausiu rašytojo kūriniu" (Vertėjas, 8 p.). Jame atvaizduotos idiliškos mažojo Alpuko kūdikystės dienos nuo trečių metų iki jo motinos mirties. Šitos dienos išmargintos įvairių įvairiausiais nuotykiais. Į tą nuotykingą Alpuko pasaulį autorius tikrai mokėjo įžvelgti ir tuos nuotykius išgyventi tikruoju mažojo vaikiūkščio gyvenimu.

Maždaug iki pusės knygos matome Alpuką gyvenant be jokio vargo, be rūpesčio. Toliau — jam liūdniau: sirguliuoja motina. Jį globoja teta, griežta, į vaiko širdį nemokanti prabilti, moteriškė. Pagaliau motina miršta, ir laikotarpį, kai dar motina gyveno, Alpukas baigia su neapsakomu liūdesiu.

Vertimas geras. Matyti, kruopštumo įdėta. Alpuko gyvenime — daug lietuviui taip pat artimų bruožų. Knyga tiks visiems: vaikas čia ras save, suaugęs — savo vaikystę.

Stp. Ž.

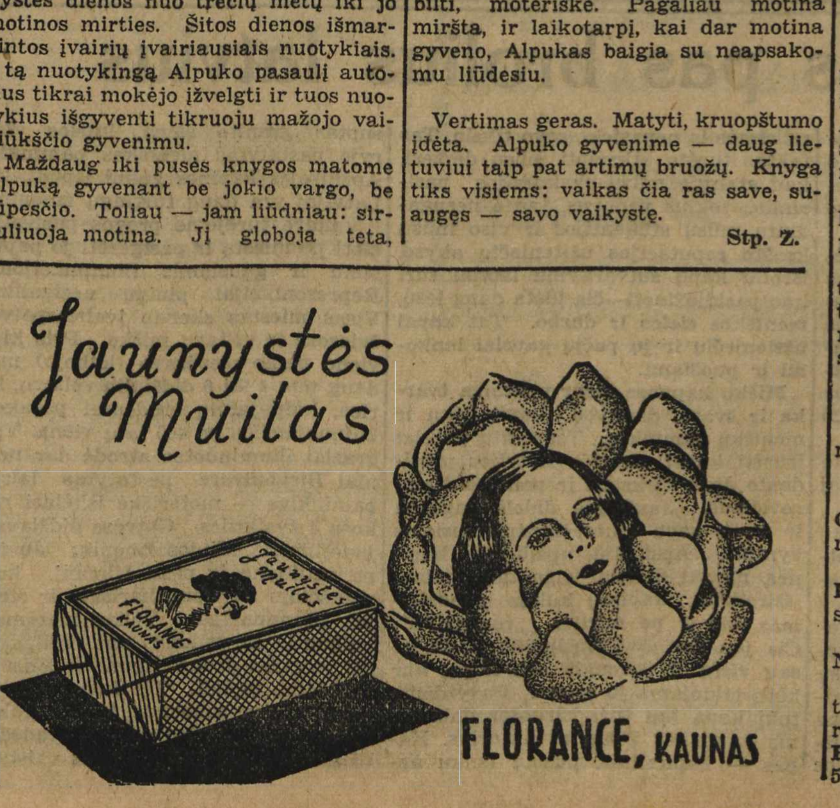

LEIDINIAI NAPOLEONO ŽYGIUI PAMINĖTI

Napoleono žygio per Lietuvą sukakčiai paminėti Pribačio knygynas išleido: 1. **Raymond Schmettlein, AVEC NAPOLEON EN LITHUANIE,** su 4 paveikslais, kreidiniame popieriuje.

2. **Raymond Schmittlein, LIETUVOS KARIUOMENĖ 1812 METAIS,** su 11 paveikslų kreidiniame popieriuje.

Knyga „Avec Napoleon..." leidžiama trimis leidimais: 1. Numeruotas ir autoriaus pasirašytas, 2. tas pats, be numerio ir parašo, 3. sutrumpintas — spec. mokykloms.

NAUJI LEIDINIAI

Atsiųsti paminėti šie nauji leidiniai:

T. Dreiser. AMERIKONIŠKA TRAGEDIJA. Romanas. I t. Vertė K. Vairas, „Sp. Fondo" leidinys. 416 p., 4 lt.

L. U. Krol. BIOSOFIJOS PAGRINDAI. 346 p., kaina 9 lt. Origin. rusiškai.

„SP. FONDO" KNYGŲ BIULETENIS Nr. 1.

KASTANTAS GLINSKIS iki 30 metų darbo scenoje. Parašė A. Vengris, redagavo St. Santvaras.

Plk. lt. Šimkus. MŪSŲ ŽYGIŲ kritika. 54 p. Atspaudas.